

ESKİDEN İKRAMİYELER NASILDI?

Aydınlık Gazetesi, 5 Nisan 2016

Yıldırım Koç

12 Eylül öncesinin toplu iş sözleşmelerini hatırlayan pek yok. Halbuki günümüzde sendikaların taleplerinin biçimlendirilmesinde bu örneklerden hareket etmek gerekli.

Günümüzde toplu iş sözleşmelerinde bir yıl için ödenen ikramiye gün sayısı özel sektörde 120 yevmiyeyi, kamu sektöründe 112 yevmiyeyi geçemiyor. Kamuda yeraltı madenlerinde çalışanların yılda 26 yevmiyesi daha var.

Halbuki 36 yıl öncesinin toplu sözleşmelerinde ödenen ikramiye daha yüksekti.

YILDA 6 MAAŞ İKRAMİYE

Petrol-İş ile Petkim Petrokimya arasında imzalanan (1.9.1978-31.8.1980) toplu iş sözleşmesinde yılda 6 aylık ücret tutarında ikramiye ödeniyordu. (M.50)

DİSK'e bağlı Petkim-İş ile Wyeth Laboratuvarları arasında imzalanan (1.11.1979-31.10.1981) toplu sözleşmede yılda 6 aylık ücret tutarında ikramiye veriliyordu. (M.59)

DİSK'e bağlı Petkim-İş ile Pfizer İlaçları arasında imzalanan (1.1.1980-31.12.1981) sözleşmede yılda 6 aylık ücret tutarında ikramiye öngörülüyordu. (M.58) Ayrıca izne çıkarken, izin süresinin ücretine ilave olarak, izin harçlığı ödeniyordu. Şeker ve Kurban bayramlarında da ek ödenek veriliyordu. (M.59)

Petrol-İş ile Koruma Tarım İlaçları arasında imzalanan (1.7.1978-30.6.1980) sözleşmede yılda 6 aylık ücret tutarında ikramiye ödeniyordu. (M.40)

Şark Sigorta ile İlbank-İş arasındaki (1.3.1978-28.2.1980) sözleşmeye göre, "sendika üyelerine almakta oldukları maaşlarıyla şef muavinliği, şef, müdür ve lisan tahsisatları üzerinden yılda en az 5 defa ikramiye ödenir. Ayrıca yılda 1,5 maaştan az olmamak üzere bilanço ikramiyesi ödenir." (M.31)

Şark Sigorta işyerinde Sosyal-İş'in imzaladığı (1.3.1980-31.12.1981) sözleşmedeki düzenleme de şöyledir: "Sözleşmenin 31 Aralık 1980 tarihine kadar olan birinci döneminde birer maaş tutarında 7 ikramiye, 1 Ocak 1981-31 Aralık 1981 döneminde de birer maaş tutarında 7 ikramiye ödenir." (M.30)

Bank-Sen ile Anadolu Bankası arasındaki (1.8.1978-31.7.1980) sözleşmeye göre, "işveren banka, her sözleşme yılı için 6 aylık ücret tutarında ikramiye öder. İkraniye ödeme tarihinde işyerinde çalışanlara, ikramiyeleri tam olarak ödenir." (M.32)

Sosyal-İş ile Osmanlı Bankası arasında imzalanan (1.1.1980-31.12.1981) sözleşmeye göre, "her işçiye, Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim, Aralık aylarının en geç 20nci günü ödenmek üzere, aylık ücreti tutarında yılda altı ikramiye verilir." (M.38) Bu toplu iş sözleşmesinde işçilere 1 Mayıs günü 10 bin lira tutarında "1 Mayıs ikramiyesi" verilmesi de öngörülüyordu.(M.39)

YILDA 7 MAAŞ İKRAMİYE

Bank-Sen ile Yapı ve Kredi Bankası arasında imzalanan (1.4.1980-31.3.1982) sözleşmede ikramiye maddesi şöyleydi: "İşveren, sendika üyesi işçilere sözleşmenin ilk yılında 1 jestiyon ikramiyesi olmak üzere 6 aylık ücret tutarında, sözleşmenin ikinci yılında ise 1 jestiyon ikramiyesi olmak üzere 7 aylık ücret tutarında ikramiye öder. (...) Bu ikramiyelerden başka dağıtılacak olan kâr payı ikramiyesi her yıl 30 Nisan tarihinde işçilerin ücretleri ile orantılı olarak mevcut uygulamaya göre Bankaca ödenir." (M.42)

Akbank Mensupları Sendikası Akmen'in Akbank'la imzaladığı (1.1.1979-31.12.1980) sözleşmede bir aylık temettü ikramiyesi ve ayrıca 5 aylık ikramiye ödeniyordu. (B.41)

NE OLDU?

17.4.1981 gün ve 2448 sayılı Yasa ile 6772 sayılı Yasa değiştirilerek, yeraltı madenciliği dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarında ikramiye sayısı, ilave tediye (yılda 52 yevmiye) ek olarak iki aylık ücret, diğer işyerleri için ise yılda toplam dört aylık ücret ile sınırlandırıldı.

Bu kanun iptal edilmelidir.